

Nr 39.

Ankom till riksdagens kansli den 30 april 1925 kl. 1 e. m.

Utlåtande, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående tilläggs-pensioner å allmänna indragningsstaten åt regementsveterinären H. A. Bengtsons änka och minderåriga barn.

I en till riksdagen avlåten, den 13 mars 1925 dagtecknad proposition nr 161, som hänvisats till bankoutskottets förberedande behandling, har Kungl. Maj:t, under återopande av propositionen bilagt utdrag av statsrådsprotokollet över försvarsärenden för samma dag, föreslagit riksdagen medgiva, att regementsveterinären H. A. Bengtsons änka *Aagot Maria Bengtson, född Kullgren*, och makarnas minderåriga barn *Bengt Herbert, Ulla, Margit* och *Eva Maria* må, utöver dem författningsenligt tillkommande pensioner och pupilltillägg från arméns nya änke- och pupillkassa, komma i åtnjutande av pensioner å allmänna indragningsstaten, änkan så länge hon förbliver i sitt nuvarande änkestånd med 700 kronor årligen samt ett vart av barnen till och med det år, varunder det fyller 18 år, med 200 kronor årligen, att utgå från och med den 1 juni 1923.

Av utredningen framgår, att regementsveterinären Bengtson biträtt vid inköp av remonter för kronans räkning i Malmö den 12 maj 1923 samt därvid blivit sparkad av en häst, som han skulle besiktiga. Nämnda olyckshändelse förorsakade, att Bengtson insjuknade i lunginflammation, av vilken sjukdom han den 18 maj 1923 avled. I ett den 6 november 1923 avgivet intyg har överläkaren vid Malmö allmänna sjukhus S. A. Pfannenstill härom betygat, att »döden var förorsakad av lunginflammation, som blivit framkallad av en hästspark, som träffat bröstkorpen (pneumonia acuta traumatica), och att den avlidne därjämte led av sockersjuka».

Av handlingarna i ärendet inhämtas vidare, att Bengtson efterlämnat, utom änkan, i äktenskapet med henne födda barnen Bengt Herbert, född den 24 november 1915, Ulla, född den 18 juli 1917, Margit, född den 8 mars 1920 och Eva Maria, född den 8 april 1922, samt att verkställd bouppteckning efter regementsveterinären Bengtson utvisat en behållning av 34,833 kronor 34 öre.

Direktionen över arméns pensionskassa har meddelat, att änkan Bengtson från och med den 1 juni 1923, så länge hon levde ogift, åtnjöt en årlig pension av 800 kronor från arméns nya änke- och pupillkassa, å vilken pension utginge dyrtidstillägg, vilket för år 1924 uppginge till 585 kronor, samt såsom tilläggspension 100 kronor om året för vart och ett av sina fyra barn

till och med slutet av det kalenderår, under vilket barnet avlede, fyllde 21 år eller dessförinnan inginge äktenskap; att hon vidare, sedan Kungl. Maj:t genom beslut den 5 september 1924 medgivit, att en tillfällig förhöjning av 25 procent å arméns nya änke- och pupillkassas pensioner finge utgå från och med räkenskapsåret 1923—1924 till och med det år, under vilket kassans överstyrelse nästa gång sammanträdde, att för varje år på en gång utbetalas först efter räkenskapsårets utgång, utan att därå dyrtidstillägg finge beräknas. från och med den 1 juli 1923 åtnjöte dylik förhöjning med 200 kronor för räkenskapsår, samt att i dessa pensionsförmåner någon ytterligare förhöjning icke kunde från pensionskassan regementsenligt beredas.

Arméförvaltningens civila departement har uti avgivet utlåtande erinrat därom, att riksdagen i ett flertal fall genom särskilda beslut beviljat änkor och barn efter genom olyckshändelse under tjänstutövning omkommen personal, kommenderad till flygtjänst, tilläggspension utöver dem tillkommande pension och pupilltillägg från arméns änke- och pupillkassa, samt vidare yttrat huvudsakligen följande:

Med hänsyn härtill och då regementsveterinären Bengtson avlidit till följd av sjukdom, som förorsakats av under tjänstutövning inträffat olycksfall, vartill Bengtson själv, enligt vad departementet inhämtat, icke varit vållande, ansåge departementet, att understöd borde tillerkännas änkan och hennes fyra minderåriga barn utöver dem tillkommande pension och tilläggspension från arméns nya änke- och pupillkassa. Vid bestämmandet av understödsbeloppet, syntes i första hand ledning kunna hämtas av de principer, enligt vilka tilläggspension beviljats efterlevande efter flygpersonal. I sådant avseende ville departementet erinra, att arméförvaltningen uti avgivet utlåtande över det av särskilda sakkunniga den 21 september 1916 avgivna betänkande (återgivet i proposition nr 72 till 1917 års riksdag) ifråga om ersättning vid olycksfall för flygpersonal anfört, att om olycksfall medförde döden, livränta borde från dödsfallet tillkomma den avlidnes änka till belopp av 1,500 kronor, så länge hon levde ogift, samt varje den avlidnes minderåriga barn med 300 kronor, till dess barnet fyllde 21 år, men att vid utbetalningen av nämnda livräntor avdrag i varje fall borde göras för pension eller pupilltillägg enligt gällande pensionsbestämmelser i arméns nya änke- och pupillkassa. Ämbetsverket hade ansett, att ifrågavarande livräntor borde beträffande fast anställd personal bestämmas utan hänsyn till innehavande tjänstegrad. Enligt dessa grunder hade även de till efterlevande efter flygpersonal utgående livräntor bestämts, dock med den ändring, att livräntorna till minderåriga barn i ett flertal fall höjts till 325 kronor och att tiden för desammas utgående begränsats till och med det år, under vilket barnet fyllde 18 år. I händelse ovan omförmälda principer skulle tillämpas i förevarande fall, skulle således de änkan Bengtson och hennes barn tillkommande livräntorna komma att utgå med 1,500 kronor till henne själv och med 325 kronor till vart och ett av barnen, dock med avdrag av de pensioner, som redan tillerkänts dem från arméns nya änke- och pupillkassa.

Vidare ville departementet erinra, att enligt medgivande av 1922 års riksdag översten J. V. E. D. af Sandeborgs änka och minderåriga barn finge, utöver dem författningsenligt tillkommande pension och pupilltillägg från arméns nya änke- och pupillkassa, komma i åtnjutande av pensioner å allmänna indragningsstaten, änkan, så länge hon förbleve i sitt dåvarande

änkestånd, med 900 kronor årligen samt vart och ett av barnen till och med det år, varunder det fyllde 18 år, med 225 kronor årligen. Då änkan af Sandebergs pension från änke- och pupillkassan utgjorde 1,100 kronor, kommo således hennes sammanlagda pensionsförmåner att uppgå till 2,000 kronor och barnens, inberäknat dem tillkommande pupilltillägg a 100 kronor, till sammanlagt 325 kronor för vart och ett. Att änkan af Sandebergs sammanlagda pensionsförmåner kommo att bestämmas till angivna belopp, syntes hava berott bland annat på, att behållningen i dödsboet efter översten af Sandeberg uppgått till allenast 856 kronor 64 öre. Då emellertid behållningen i dödsboet efter regementsveterinär Bengtson uppgått till 34,833 kronor 34 öre, ansåge departementet särskild anledning icke föreligga att bereda hans änka högre pension än som enligt ovan angivna grunder hittills tillerkänts änkor efter flygpersonal, sa mycket mindre som änkan Bengtson från och med den 1 juli 1923 åtnjöte en tillfällig förhöjning i pensionen från arméns nya änke- och pupillkassa med 200 kronor per räkenskapsår. Med hänsyn till den mera tillfälliga karaktären av nämnda pensionsförhöjning borde enligt departementets mening berörda pensionsförhöjning icke föranleda minskning i den tilläggs pension, som kunde komma att tillerkännas änkan Bengtson. På grund härav och då änkan Bengtson från arméns nya änke- och pupillkassa åtnjöte dels årlig pension å 800 kronor dels ock såsom pupilltillägg för vart och ett av barnen 100 kronor för år, hemställde departementet, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen medgiva, att änkan Bengtson finge utöver henne och barnen tillkommande pension från arméns nya änke- och pupillkassa, så länge hon förbleve i sitt nuvarande änkestånd, a allmänna indragningsstaten uppbära dels en årlig tilläggs pension av 700 kronor dels ock 225 kronor årligen för vart och ett av makarnas barn, till dess det fyllde 18 år.

Statskontoret har i avgivet utlåtande anför:

I sådana fall, då befattningshavare avlidit till följd av olycksfall under tjänstutövning, hade det ansetts skäligt, att den avlidnes änka och barn erhöle någon ökning av dem författningsenligt tillkommande pensioner. Statskontoret ville sålunda erinra att, förutom till änkor och barn efter officerare, vilka förolyckats under kommendering till flygtjänst, pension från allmänna indragningsstaten, utöver vederbörande författningsenligt tillkommande pensionsförmån, beviljats åt jägmästaren O. G. Engströmers änka och barn (1919, proposition nr 83, riksdagens skrivelse nr 10 A. p. 99), fanjunkaren D. F. Alms änka och barn (1920, proposition nr 210, riksdagens skrivelse nr 299 p. 10), samt översten J. V. E. D. af Sandebergs änka och barn (1922, proposition nr 140, riksdagens skrivelse nr 302 p. 35).

Då behållningen i boet efter regementsveterinären Bengtson utgjorde 34,833 kronor 34 öre, kunde det enligt statskontorets mening ifrågasättas, huruvida sådana ömmande omständigheter föreläge, att änkan Bengtson borde beredas ökade pensionsförmåner. Statskontoret ansåge emellertid, att hon förlorat sitt ekonomiska stöd under sådana förhållanden, att det vore med billighet överensstämmande, att staten trädde hjälpande emellan. Statskontoret ville även erinra, att behållningen i boet efter ovannämnde Engströmer utgjort 16,024 kronor 50 öre och att Engströmer efterlämnat, förutom änka, endast två barn, under det Bengtson efterlämnat änka och fyra barn. Därest tilläggs pension ansåges böra tillerkännas änkan Bengtson, torde densamma i överensstämmelse med de principer, som förut tillämpats i liknande fall, böra utgå med det av arnéförvaltningens civila departement

föreslagna beloppet 700 kronor årligen. Vad anginge Bengtsons efterlämnade minderåriga barn ansåge statskontoret, att under alla omständigheter uppfostringsbidrag i form av tilläggspension borde beredas dem. I fråga om beloppet av sådan pension ansåge statskontoret, att det i enlighet med förut följda principer borde bestämmas så att barnet sammanlagt komme i åtnjutande av 300 kronor för år. Då pupilltillägget för närvarande utginge med ett från 75 kronor till 100 kronor förhöjt belopp för år, borde pensions-tillägg till vart och ett av regementsveterinären Bengtsons efterlämnade barn fastställas till 200 kronor för år att, i likhet med vad som beträffande pensioner åt minderåriga barn blivit föreskrivet under senare år, utgå till och med det år, varunder barnet uppnådde 18 års ålder.

Departementschefen har för egen del yttrat följande:

»Med hänsyn till i ärendet förekomna omständigheter anser jag det vara med billighet överensstämmande, att till regementsveterinären Bengtsons änka och barn utverkas särskilda pensionstillägg utöver de belopp, som författningens enligt tillkomma dem från arméns nya änke- och pupillkassa.

Beträffande storleken av den för änkan Bengtsson ifrågasatta tilläggspensionen ansluter jag mig till de hörda myndigheternas härutinnan avgivna förslag. I likhet med statskontoret anser jag, att vid bestämmandet av pensionstilläggen åt regementsveterinären Bengtsons efterlämnade barn hänsyn bör tagas till den viddagna förhöjningen av de från arméns nya änke- och pupillkassa utgående pupilltilläggen. Till följd härav torde tilläggspensionerna åt vart och ett av ifrågavarande barn böra fastställas till ett belopp av 200 kronor för år. De föreslagna pensionerna torde böra utgå från och med den 1 juni 1923.»

Utskottet.

Då regementsveterinären Bengtson avlidit till följd av sjukdom, som förorsakats av ett under tjänstgöring inträffat olycksfall, till vilket han själv ej synes hava varit vållande, lär det vara billigt, att något understöd beredes hans efterlevande utöver dem författningens enligt tillkommande pensionsförmåner. Enligt utskottets förmenande torde dock förevarande fall ej böra likställas med de i propositionen åberopade, där understöd beviljats efterlevande till viss under flygtjänstgöring m. m. omkommen personal. Under sådana förhållanden har utskottet, med hänsyn dels till den avsevärda behållningen i boet efter Bengtson, dels ock till storleken av nyssberörda pensionsförmåner, ansett sig icke böra tillstyrka, att särskilt pensionstillägg beviljas änkan Bengtson, vilken för övrigt, enligt vad utskottet inhämtat, är född den 13 mars 1894 och sålunda endast 31 år gammal. Enligt utskottets mening torde understödet i nu förevarande fall böra begränsas till uppfostringsbidrag åt makarnas minderåriga barn. Mot de belopp, som Kungl. Maj:t i sådant avseende föreslagit eller 200 kronor årligen till vart och ett av barnen till och med det år, varunder det uppnår 18 års ålder, har utskottet icke funnit anledning till erinran. Understöden synas, på sätt i propositionen föreslagits, böra utgå från och med den 1 juni 1923 eller månaden näst efter Bengtsons död.

På grund av det anförda får utskottet hemställa,

att riksdagen, i anledning av Kungl. Maj:ts ifrå-
varande proposition, må medgiva, att vart och ett av
avlidne regementsveterinären H. A. Bengtsons och hans
efterlämnade änka Aagot Maria Bengtsons, född Kull-
gren, minderåriga barn Bengt Herbert, Ulla, Margit och
Eva Maria må, utöver dem författningsenligt tillkom-
mande pupilltillägg från arméns nya änke- och pupill-
kassa, från och med den 1 juni 1923 till och med det
år, varunder det fyller 18 år, komma i åtnjutande av
pension å allmänna indragningsstaten med 200 kronor
årligen.

Stockholm den 30 april 1925.

På bankoutskottets vägnar:

K. J. GUSTAFSSON.

Vid detta ärendes slutbehandling hava närvarit:

av första kammaren: herrar *Gustafsson* i Stensholm, *Lindley*, *Vindahl*, *Pettersson* i
Olovstorp, *Dalberg*, *Berge*, *Anderson* i Hägelåkra och *Bodin*; samt

av andra kammaren: herrar *Borggren*, *Ryberg*, *Kloo*, *Spensson* i Betingetorp, *Höglund*,
Johansson i Edsbyn, *Paulsen* och *Uddenberg* i Varberg.

Reservation

av herr *Paulsen*, som yrkat avslag å Kungl. Maj:ts ifrågavarande pro-
position.